

88

PRIVILEGIUM

Cesaree Maiestatis: Serenissimi
Domini Caroli Quinti/ Ro-

manorum Imperatoris semper Augusti, &c.

Pro Defensione totius Ordinis fratrum

Predicatorum: Contra quoslibet,

(vbiq; terrarum) impugnantes, eo-

rundem Loca, res & personas, &c.

Datum sub Anno Gratiae.

M. D. XXX.

Augustae.

29.
42. m.

RII V

Eschire ...
im ...

L 39

2

G EORGIVS. Dei & Apostolicæ sedis gra-
tia Lubuceñ, ac Ratzeburgeñ. ecclesiarum
Episcopus, Vniuersis publice recognosce-
mus per presentes: venerabilē ac religiosum, nobis in
CHRISTO deuotum, ac sincere dilectum, Dominū
Ioannē Mensing, ordinis Prædicatorū, ac sacrae The-
ologiae doctorem, coram nobis, in aula nostra Episco-
pali Lubuceñ, comparuisse: ac nobis literas quasdam
Gloriosissimi ac Inuictissimi, Principis ac Dñi Domi-
ni C A R O L I Quinti, Romanorū Imperatoris
semper Augusti, Germaniæ, Hispaniarū, vtriusq; Si-
ciliæ ac Hierusalem &c. Regis: Archiducis Austriae,
Ducis Burgundiae &c, Comitis Habsburgij, Flan-
driæ ac Tyrolis &c. Domini nostri gratiosissimi: cō-
firmatiuas priuilegiorū, Immunitatū, ac Iurium, dicto
ordini suo, quondam per diuę memorię C A R O
L V M Quartum Romanorū Imperatorē, ac Bo-
hemie Regem gloriosissimū, pie ac gratiose concessio-
rum, exhibuisse, supplicasseq; vti eas (cum satis com-
mode ac tute, quoquo versum, vt id sibi ac ordini suo
prædicto quādoq; & sepius expediat, peregre perferri
non possint) exscribi. & in formā publici Transsump-
ti, auctoritate nostra ordinaria redigi dignaremur.
Tenor autē huiusmodi literarū sequitur, & est talis.

C A R O L V S Quintus Diuina
fauente Clemētia
Romanorū Imperator, Augustus, ac Rex Germaniæ,
Hispaniarū, vtriusq; Sicilię, Hierusalem, Insularū Balc-

A ij

H) Georg v. Brumenthal, Brief v. Ratzeburg, 1524-1550

arium, Sardinia, Insularum fortunatarum & Indiarum,
ac terre firmæ, Maris Oceani. &c. Archidux Au-
stria, Dux Burgundia, Lotharingia, Brabantia,
Lymburgia, Geldria. &c. Comes Habsburgi, Flan-
dria, Tyrolis, Arthesij, & Burgundia, Palatinus Hæ-
nonia, Holandia, Selandia, Ferrati, Namurci & Zut-
phania. &c. Lantgravius Alsatia, Marchio Burgouie
& sacri Romani Imperij princeps Sueviae Cathalonie
&c. Dñs Frisia, Molina, Salinarum, Tripolis &
Mechlinia. &c. **Recognoscimus** tenore pre-
sentium, vniuersis: quod cum nobis, pro parte ac nomi-
ne Religiosorum ac deuotorum, nobis dilectorum, Fra-
tris Pauli de Butigellis, totius ordinis Prædicatorum,
generalis magistri: necnon eiusdem fratrum ac profes-
sorum vtriusque sexus, humiliter supplicatum fuerit: vt
quoddam Priuilegium, siue literas protectionis, Saluiguar-
dia, confirmationis & concessionis: predecessores
suis, per diu memorie Romanorum Imperatorem, ante-
cessorem nostrum **Carolus** quartum, concessum
& concessas: gratiose confirmare & approbare dig-
naremur. Cuius quidem Priuilegij tenor, in hæc ver-
ba sequitur .

In nomine Sanctæ & indiuidue Trinitatis fœ-
liciter, Amen. **Carolus** Quartus, Diuina fauente
clemētia, Romanorum Imperator semper Augustus &
Bohemiae Rex: ad perpetuam rei memoriā.

Inter alias gloriosas Reipublicæ curas, quibus
Imperiale fastigium (cui licet insufficiētibus meritis, au-

3

ctore dño presidemus) assidue meditari nos admonet, feruēter in votis gerim⁹: q̄liter Regulares p̄sonas, coelesti Dño, in hūilitate spiritus, sp̄reta s̄culi blanditia militantēs: ab iniurijs & molestiarū impetu protegamus. In quorū quiete, mens nostra quiescit & gaudet in pace: Præsertim, quia pacis auctore, non nisi pacis in tempore colere bene possunt: & suas pro salute nostra & sacri Imperij augmento foelici, præces ei fundere: quibus nos speramus, iugiter apud Altissimū adiuuari.

Sane Prædicatorū ordinē quem pater coelestis plantauit mirifice in ecclesiae Paradyso: sp̄tiali & syncera semper diligentes in Dño, charitate: & quietem ac foelicitatem ipsius, pleno zelantes affectu, ipsum vbilibet dirigi & gubernari salubriter, eiusq; terminos dilatari: & professores suos, merito augeri & numero desyderantius affectantes: Religiosum Simonē sacrae Theologiae & ordinis Prædicatorū predicti magistrum, Cōsiliariū familiarē nostrū & deuotum dilectū, dictūq; totum ordinē, & vniuersos eius professores atq; personas vtriusq; sexus & familiares, singula quoq; loca vbi cunq; terrarū consistentia, De Imperiali benignitate, in nostrā & sacri Romani Imperij Saluiguardiam & protectionē recipimus, ex certa scientia specialē: Volentes & p̄nti Imperiali edicto (perpetuis valituro temporibus) firmiter sancientes: Ne quis Princeps ecclesiasticus, aut s̄cularis, Dux, Comes, Baro, Nobilis seu Ciuis, aut quicumq; hominū: in quacūq; potestate, dignitate vel officio constitutus: nobis, & sacro Imperio Romano subiectus, cuiuscūq; etiam status aut conditionis existat: præfatum Magistrū & eius perpetuo in

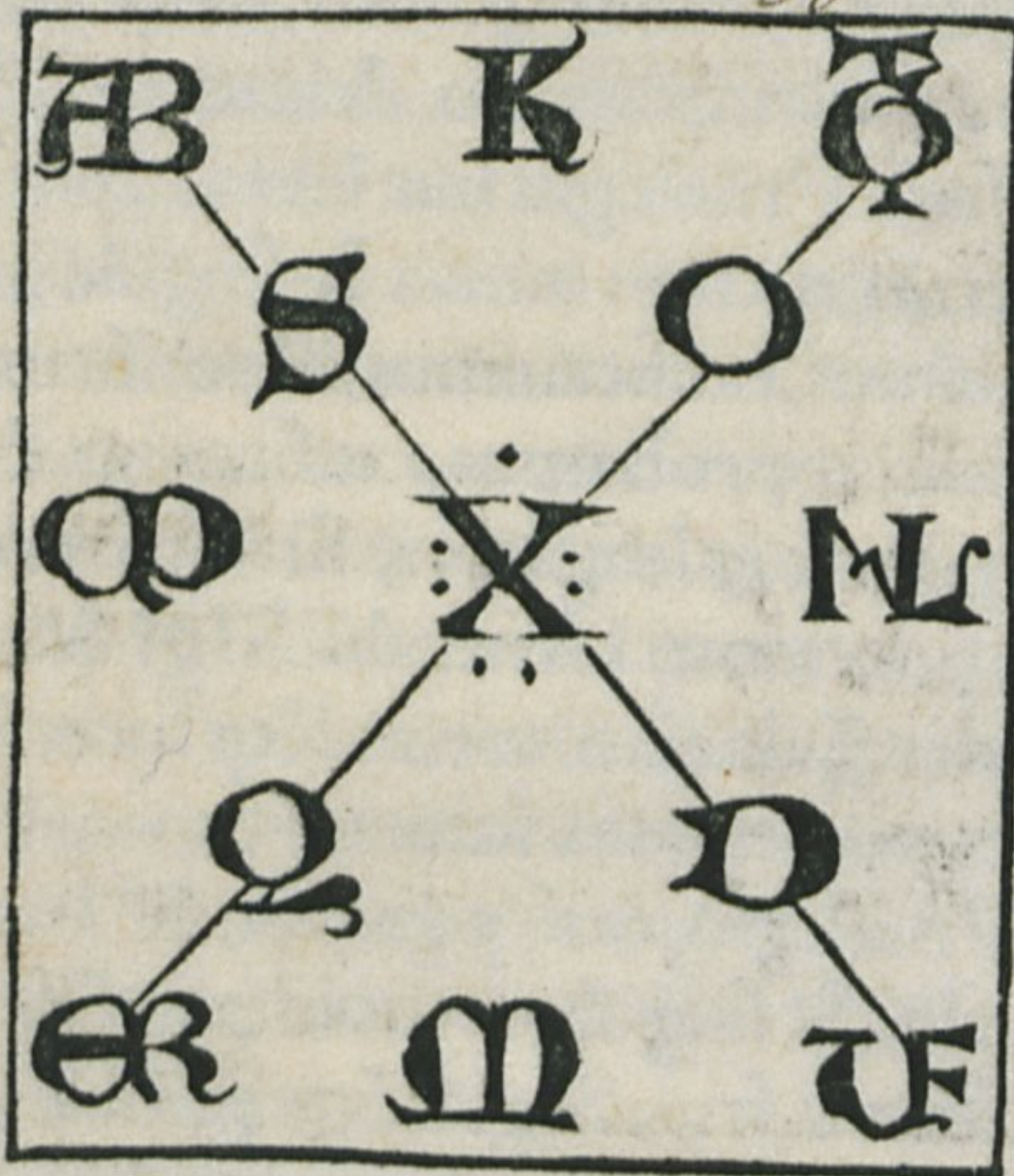
A iij

dicto ordine successores, necnon, ordinē ipsum, & vni-
uersos & singulos ipsius professores & personas vtri-
usq; sexus & familiares, & loca ipsorū p̄fata: in liberta-
tibus, emunitatibus, & gratijs, sibi a quibuscūq; Princi-
pibus gratiose concessis (quas ex certa scientia ratifica-
mus: & auctoritate Imperatoria, p̄ntibus cōfirmamus
concedimusq; de nouo, de Imperialis plenitudine po-
testatis) ipsos impedire seu grauare, aut quomodolibet
perturbare p̄sumat: sed potius, ad honorē sacri Impe-
rij, ab impedire, grauare vel perturbare volētibus, tue-
atur: sicut nostrā & sacri Imperij grauē indignationē
& bannum Imperiale voluerit euitare: Quod, contra-
facientes (nisi de illata iniuria cōpetenter satisfecerint,
infra mensem) coipso se nouerit incurfurū **Verum**
quia parū prodest libertates cōcedere, nisi sit, qui tue-
atur easdē: Statuimus, ut quoscūq; Principes sacri Im-
perij: fratres vel sorores, memorati ordinis, requirēdos
dixerint: Hi ad eorū instantiam, hac nostra iussione
& auctoritate freti, molestatores eorū ad suam vocare
presentiā, & cognitione causarū ac ratione preuia: ad cō-
dignam super illatis, satisfactionē, valeant compellere,
& etiam teneantur.

Nulli ergo omnino hominū, liceat hanc paginam
nostræ Maiestatis infringere, aut ei quouis ausu teme-
rario contraire. Si quis autem contrarium attentare
p̄sumpserit: indignationem nostrā, & p̄ter poenam
predictam, poenam Centum Marcharū auri puri (cuius
medietas, Erarij seu fisci Imperialis, reliqua vero legi-
siorū vsibus applicetur) se nouerit, toties quoties con-
trafecerit irremissibiliter incurrisse.

4

Signum. Serenissimi Principis & Dñi, dñi Ca-
 roli Quarti: Romanorum Imperatoris inuictis: &
 gloriosissimi: Bohemiae Regis. *Regis*

Huius rei testes sunt: venerabilis Arnestus, Pragen-
 Archiep̄s: Ioannes Olmuceñ: & Theodericus Myn-
 deñ. ecclesiar̄ Episcopi: Illustres, Bolko Suidniceñ: Io-
 annes Opcane, Bolko Falkenbergeñ: Bolko Opulieñ:
 & Ptzimislaus Teschineñ. Duces: ac Spectabiles
 Burghardus, Magister curiæ nostræ: Ioannes & Bur-
 chardus de Retz Comites. Et alij q̄plures nostri &
 Imperij sacri Principes, Nobiles & fideles, presentiũ
 (sub Imperialis Maiestatis nostræ Sigillo) testimonio
 literar̄. Dat̄ Pragæ. Anno Dñi Millesimo Trece-
 tesimo Quinquagesimo Nono: Indiction̄. Duodeci-
 ma: Quarto Idus Iunij: Regnor̄ nostrorũ, anno Ter-

A iij

tiodecimo : Imperij vero Quinto . Per Dñm Imperatorē, Cancellarius Re^t. Hertuicus .

Nos igitur, moti præfatorū Magistri & totius ordinis præcibus, eorundēq; votis, velut rationi consonis, satisfacere volentes: animo deliberato, & ex certa scientia, præfatū Priuilegiū siue literas, pñtibus insertum, siue insertas: nec non omnia & singula in eis contenta, approbauimus, ratificauimus, & confirmauimus: p vt tenore pñtiū, approbamus, ratificamus, & cōfirmamus. Plenū perpetuę Impatorię firmitatis robur adiucientes, ita q; pñominati Generalis Mg̃r & totus ordo, tam cōmuniter q; diuisim: eorundēq; successores, vtriusq; sexus, ex nūc in antea futuris perpetuis tēporibus, huiusmodi Priuilegio, eiusq; gratijs, & immunitatib; omnibusq; alijs & singulis articulis, punctis & clausulis in eo expressis: vti, frui, & gaudere possint, & valcant atq; debeant: impedimento & contradictione cessante quorumcūq;. **Nulli ergo** omnino hominum liceat hanc nostrę approbationis, ratificationis, confirmationis, voluntatis ac gratię paginam infringere, aut ei ausu temerario contraire: Si quis autē hoc attentare presumpserit: nostram indignationē grauissimā & pœnam viginti Marcharū auri puri, toties quoties contra factum fuerit, sciat se ipso facto irremissibiliter incursum. Quarū medietatem, fisco nostro Imperiali, reliquam vero partē, iniuriam passorū vsibus, decernimus applicandā: harū testimonio literarū, manu nostra subscriptarū: & Sigilli nostri appēsiōe munitarū. **Datū** in Ciuitate nostra Imperiali Augusta, die prima, men-

5
sis Septembris. Anno domini Millesimo Quingentesimo Trigesimo. Imperij nostri Decimo, & Regnorū nostrorū Quintodecimo. **Post hec**, in medio, fere extreme vel inferioris literarū seu paginae partis: manu ipsius Imperatoris. **CAROLVS**. Ad dextrū vero latus, paulo inferius. **Albert: Cardi: Maguntineñ. &c.** Archicancellarius *ssst* Et iterum paulo inferius eodem dextro latere. **V. V Valtkirch.** Ad latus vero sinistrum. Ad mandatum Cæsareæ ac Catholicæ Maiestatis proprium.

Præterea infima literarum parte ex imo inuersa, in circūflexo, aduersam nihilominus ac legittimam partē intuentibus reddente. **Alexander Schweys** *ssst* A tergo vero literarū, idq; in medio. **R. Oberburger:** scriptum ac signatū existit. **Quas** quidem literas, vt vidimus ac perlegimus, eas non commenticias aut subrepticias: sed veras, iustas, ac omni sinistra suspitiōe carentes, vna cū Sigilli, dicti Gloriosiss: ac Inuictissimi Principis, ac Dñi Dñi Caroli Quinti Romanorū Imperatoris &c. (Arma Imperij ac Regnorū, Ducatum, Principatū, ac Comitatum, Terrarumq; eius (quæ singula, suis explicare nominibus perlongum foret) continentis vna cum circumferentia literarum, in hæc verba. **Carolus Imperator semper Aug: Hispaniarum, vtri: Siciliae, Hier. &c.** Rex, Archidux Aust:) Cordula sericea flauī ac nigri coloris, appensi munimine roboratas, integras ac illenas comperimus. Ac præterea iuxta quod nobis per suppradictum Dñm Ioannem Mensing Doctorem

supplicatum extiterat: in hanc publicā formam trans-
sumi ac redigi mandauimus: Auctoritate nostra or-
dinaria decernentes: eiusmodi Transumpto, perinde,
vt ipsis Originalibus literis certā ac indubitātā fidem
adhibendam. Inq; eius rei euidentius testimonium: Si-
gillum nostrum, pntibus est appensum. Datē in ar-
ce nostra Lubuceñ. Septima die mensis Septembris.
Anno post Christum natum, Millesimo Quingente-
simo Tricesimo Primo.

Et ego frat̄ Hermannus vob̄ sacre theologie &
predicatorij or̄is hinc professor hinc p̄nitentij
inquisitor & promouia saxo^e m̄meritis pro-
vocat̄ p̄uoc̄ qui p̄ supradictū R. & maḡm
Johannem mensingum ipsam originalem
Sullam ab imperali maiestate expressit &
de nouo gredi atq; possor in inscriptum
autentum exemplū fieri promouit Et
tandem ad ḡm̄m̄s ḡm̄m̄s imperium
fieri hanc copiam Cum vñ & honesto
viro dno Joasphino m̄m̄m̄o or̄m̄ lib̄ratū
maḡo collegij maioris alme vniuersitatis
lyppsen collegiato Aucto^r papali & d̄te vni-
uersitatis notario publico & suba ordinario
diligenter legi & verūdi que ḡvidat in suo
inscripto principali d̄ vñ ad vñ In q̄ rei
fidem off̄ij meū promouialatū sigillum

6
presente submissi. Et manu mea p[ro]
bet scripti ante me submissi Actum anno
1532 die 24 marcij

Ita est fecit Hermannus Zab zu q. sup. MB

Et ego Magister Ioachimus Myricianus
Collegij Maioris In Incluta Academia
Lyplicensi Collegiatus, Autoritate Pont:
Max: ac dictae Academiae Notarius Publ:
& Scriba Ordinarius, hac mea manu
testor, ad uerbum omnia se sic habere
ut praescriptum est. Excl. v[er]s.

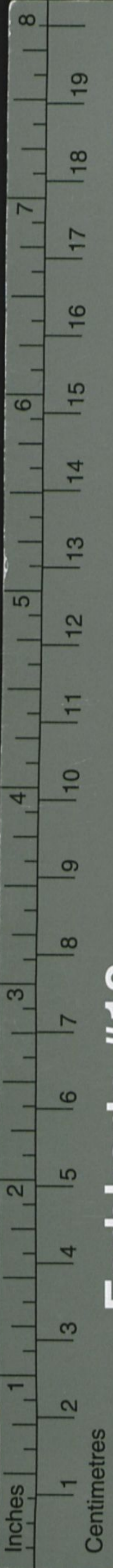

25 B 15

Fg 42 m

111/60

B.I.G.

Farbkarte #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

VILEGIVM

Majestatis: Serenissimi
Caroli Quinti/ Ro-
Imperatoris semper Augusti, &c.
defensione totius Ordinis fratrum
atorum: Contra quoslibet,
(per terrarum) impugnantes, eos
de Loca, res & personas, &c.
atum sub Anno Gratiae.
M. D. XXX.
Augustae.

